

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XXI. 14. de ætate & qualitate præficiendorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

CAPUT XX.

Caput I. de Pœnitentiâ & remissione.

Fert hoc Caput, correctionem secretam non sufficere pro peccatis manifestis. Textus hic evidentem relationem habet cum cap. 8. Sess. XXIV. de reform. ubi Concilium in verbis Apostoli instat, qui jubet, ut publicè corrigantur, qui publicè delinquant, cùmque dixisset, peccato publico, se intelligere crimen palàm admissum coram multis personis, ità, ut dubium non sit, scandalum ex eo natum esse, præcipit imponi pœnitentiam publicam gravitati criminis proportionatam, ut in viam rectam reducantur ii, quos crimen ab eâ dejecerat; & permittit Episcopo mutare in pœnitentiam secretam, genus hoc pœnitentiæ publicæ, quoties id necessarium aut utile judicabit. Propter hanc itaque relationem FAGNANUS hic caput hoc exponit, petitque, an locum habeat in Confessariis & in Pœnitentiariis? CIRCÀ quod relatis rationibus in utramque partem atque Autoribus, à quibus desumptæ sunt, quorum numerus longè major affirmativam, quàm negativam tuetur, posteriorum opinionem amplectitur, qui vetustiores & insigniores sunt cæteris, respondetque ad rationem è contrariâ consuetudine petitam; 1. Eam posse locum habere ergà simplices Confessarios, qui pœnitentiam publicam quamdiu viguit, numquam imposuerunt, sed allegari non posse adversus Pœnitentiarios, qui circa pœnitentiam exercent potestatem reservatam Episcopo; ad quem semper impositio pœnitentiæ pertinet.

2. Quòd si fuerit consuetudo contraria, ipsa à Tridentino fuit abrogata, ideoque Concilia Provincialia postea habita jubent, ut restituatur ritus pœnitentiæ publicæ, laudatque Autor in hanc rem Concilia Mediolanensia, quorum prioris verba refert, quæ disertiora esse dicit. Tribuit Confessariis facultatem imponendi pœnitentias publicas pro peccatis publicis, aut eam in eis agnoscit, jubetque, ut illà utantur, & identidem vetat, ne illas in pœnitentias secretas convertant sine licentiâ Episcopi.

In fine subjicit duas Definitiones Congregationis. Prima declarat procul dubio esse, Confessarios, maxime Pœnitentiarios Episcoporum, posse ac debere imponere pœnitentias publicas pro peccatis publicis, sed dubium esse, an Concilium iis tribuat hanc facultatem, ideoque fatius esse nihil circa hoc scripto tradere ad securitatem Confessariorum & Pœnitentium.

2. Definuit, laudatum Decretum non complecti Regulares, eos maxime, quorum Constitutiones ferunt, delinquentes coercendos esse intrâ Monasterium.

CAPUT XXI.

Caput I4. de ætate & qualitate præsciendorum.

Textus hic insinuat, Episcopum sedulò scrutari debere eos, quibus animarum curam committit, & sic de eorum capacitate certum fieri, jubendo, ut Episcopi diligenter Presbyteros, aut per se ipsos, aut per alios, huic idoneos muneri erudiant circa Officia Divina & Sacramenta. Hinc FAGNANUS occasionem accepit fusè exponendi cap. 18. Sess. XXIII. de reform. quod concursum ad Curas instituit, per quem illæ conferuntur ei, qui in concursu dignior, aut utilior judicatus est post accuratum scrutinium, quod exequitur in pluribus quæstionibus, quas solvit aut per verba Concilii, aut per Definitiones Congregationis à Pontifice approbatas. 1. Est, an concursus locum habeat in Dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium, aut Collegialium, animarum curâ gravatarum, & in Beneficiis istarum Ecclesiarum, qui curam illam vicissim exercent? Relativè casibus,

qui acciderant, & iis, quæ in variis Congregationis Confessibus acta fuerant, dicit, approbante Pontifice statutum fuisse, concursum locum non habere in his Dignitatibus, neque in istis Beneficiis.

2. Est, an Prioratus Regulares Ecclesiarum olim Collegialium, qui solent in Commendam conferri, concursui subjaceant? Respondetque negativè; quia concursus locum non habet in Curis Regularibus; atque hi Prioratus, quamvis in Commendam Clericis Sæcularibus dati à tempore diuturno, sunt Curæ Regulares; laudatque in probationem Decreta Congregationis, quæ à concursu immunes declarat Prioratus Regulares, animarum curâ oneratos, quamvis vulgò Clericis Sæcularibus in Commendam conferantur.

3. Est, an decem dies, aliudve tempus, quod Episcopus ad concursum præstitueret, numerentur à die cognita Vacationis, aut à die, quâ Episcopus concursum proponit? Respondetque, Episcopum, aut alium quemvis, qui Curæ providere debet, ad proponendum concursum habere tantundem temporis, quantum ad providendum Curæ tempus, hoc est Mensum sex, in Diocæsi ubi alternativa locum habet, posito quòd Cura vacaverit in Mensibus Ordinarii, & quatuor Mensum tantum, cùm vacavit in Mensibus Pontifici reservatis. Ad probandum, Episcopum proponere posse concursum tam sub finem, quàm sub medium, aut initio temporis illius, laudat verba Concilii, quod loquens de deputatione deservientis ad regendam Curam, donec collata sit per concursum, dicit, eum id facere debere, statim atque vacationem noverit; & loquens de publicatione concursus, non inserit hanc circumstantiam: adjicit etiam, quòd, cùm finis concursus non sit providere Curis celeriter, sed eligere bonos Curatos, fieri potest, ut sit necessarium publicationem differre, vel ad expectandum aliquem, qui dotibus requisitis instructus esse cognoscitur, vel ad scribendum ad loca diversa, ut detegantur tales personæ, quæ invitentur ad concursum. Hæc est igitur causa: propter quam Concilium permittit Episcopo tempus concursus præstituti prorogare, ut scribantur Nomina eorum, qui concurrere debent, & quòd Episcopus prævidet nullum alium se futurum, qui eos vincere possit, quorum nomina descripta sunt, procedere potest ad scrutinium, ante finem temporis ad inscriptionem dati; & sic factum scrutinium valet, si nemo appareat, qui queratur se læsum esse. Sic definit Congregatio, nec non scrutinium inceptum ultimâ die temporis præstituti legitimum esse, modò omnes, qui descripti erant, scrutinium subierint, antequam exierint Scrutatores, atque Episcopus elegerit. Interest Ecclesiæ, Episcopi, & Concurrentium, Episcopum posse differre publicationem concursus, sicut ejus tempus prorogare valet. Denique, talis est usus universalis Episcoporum; hic autem usus optima est probatio, quòd sensus Decreti, de quo agitur, supra datus legitimus sit.

Licet igitur Episcopo concursum publicare, cùm libuerit, modò id faciat intrâ tempus visum sibi competens ad dignè providendum Curæ.

4. An Concurrentium rejecti jus habeant appellandi à judicio Scrutorum, & à provisione factâ ab Episcopo? Multis in utramque partem relatis, concludit FAGNANUS, eos id posse, & Congregationem Generalem post maturam deliberationem sic definiisse.

5. Spectat durationem potestatis Scrutorum Synodali, & quaritur, an Episcopus quibusdam mortuis ante expirationem potestatis ipsorum, alios substituere possit extrâ Synodum? FAGNANUS, supponens hanc potestatem, juxtâ Concilium unico tantum anno durare, respondet 1. Quòd si moriantur omnes intrâ annum, oportet, juxtâ Decretum CLEMENTIS VIII. circa id editum, ut Episcopus sex eligat inter veteres, & eos defunctorum loco subroget; si sex non occurrant, deficientes suppleat ex novis, quos à Capitulo

rulo approbati curabit; si nullus superfit, sex noves approbandos à Capitulo eligat, è quibus sextres assumet ad concursus. 2. Quòd anno, quo Episcopus Synodum celebrare debet, elapso, mortuoque uno è sex Scrutatoribus, cæteri potestate carent, iisque uti non debet Episcopus ad concursum, quòd licet tres Examinatores Synodales sufficiant ad concursum, cum nihilominus accedere possit, ut aliquis suspectus sit, aut aliquam requisitarum dotium careat, numerusque Scrutatorum ex culpâ aut negligentia Episcopi non sit integer, Congregatio judicavit, hoc in casu cessare potestatem aliorum Scrutatorum.

Respondet 3. eandem Congregationem consultam circa concursum & scrutinium à tribus aut quatuor Scrutatoribus Synodalibus, & tribus quatuorve deputatis ab Episcopo factum, an hæc forma à Concilio præscripta adversarentur, ita, ut Curæ provisio esset nulla, & Cura reservata? Respondisse Concilio satisfactum non fuisse, Collationem esse nullam, & ad Pontificem ex Bulla PII V. devolutam.

Probabile est istas Declarationes spectare loca, in quibus tempus celebrandæ Synodi ab usu determinatum est, aut alio modo, quo tempore elapso Episcopus eam convocare nequit; aliis casibus propositis providere facilius fuisset, per convocationem Synodi, in quâ necessarij Scrutatores eligerentur.

CAPUT XXII.

Caput 37. de Electione.

HIC INNOCENTIUS III. irritat personæ nondum Religiosæ electionem ad Abbatiam, idèd quòd nullus fieri debeat Religiosus ob promissionem, aut spem Abbatia. Cum Abbatia sint Beneficia Regularia curam animarum habentia; FAGNANUS indè sumit occasionem quærendi an Curæ Regulares dandæ sint ad concursus? respondetque, certum esse concursum non habere locum in Curis Regularibus, quia affectatæ sunt Religiosis Professis Ordinis: publicatur autem concursus, ut omnes qui periculum facere volent, se sistant, omnesque recipiuntur, quorum alij nomina mittere volunt. Præterea Concilium Cap. 11. Sess. XXV. de Regular. statuit modum, quo ejusmodi Curæ dari debeant, satisque esse judicavit, ut dentur cum scrutinio & approbatione Episcopi. Denique, Congregatio id pluries declaravit.

Respondet 2. locum esse dubitandi, an idem sit de casibus, in quibus dantur in Commendam, & credit, nihilominus eas concursui non esse obnoxias, etiam in illis casibus, quod probat per naturam Commendæ, quæ statum Beneficii non mutat, quantolibet tempore duret, undè fit, ut in singulis vacationibus hæ Curæ possint conferri Religiosis, erga quos locum non habet concursus. Adjicit, quòd in Cap. 18. Sess. XXIV. quòd concursus instituit, silet Concilium de Curis in Commendam datis: itaque illas complexum non est: & præterea de iis nominatim agit Cap. 21. Sess. XXIV. de Regular. ibique jubet, ut in posterum conferantur in Titulum. Denique Concilium non complectitur Curas in Commendam in Decretis circa Curas, quod probatur per Cap. 8. Sess. VII. & Cap. 8. Sess. XXI. junctis simul. In primo, postquam Concilium Ordinario permisit quotannis visitare Ecclesias animarum curâ oneratas, non obstante omni exemptione, ipsi contedit eandem facultatem in altero erga Monasteria animarum curam habentia atque in Commendam data, & sic insinuat, se de illis Curis locutum non fuisse in primo.

Objicit sibi, Commendas hodiè Titulos exæquare; & respondet, id hoc in casu deficere, quia Declaratio declaravit Cap. 18. laudatum sæcularia Beneficia tantum complecti.

Sibi etiam objicit hujus Decreti rationem produci ad Curas in Commendam, quippe quæ alia non sit,

quàm Votum, ut Curæ Dignioribus dentur; respondetque, objectionem nimis probare, quoniam ratio Concilii locum habet in Curis Regularibus in Titulis habitis, in Vicariis Perpetuis, in Curis Patronatibus Laicalis, & in multis aliis, quæ procul dubio à concursu immunes sunt.

Sermonem claudit hoc principio. Statuta Juri Communi contraria non extenduntur ab uno casu ad alterum, quod quidem principium argumento congruit; nam concursus institutio circa collationem Curarum, est Statutum singulare, Juri Communi contrarium plenam eligendi libertatem Collatoribus tribuenti.

CAPUT XXIII.

Caput 4. de ætate & qualitate Eligendorum

HIC prohibet ALEXANDER III. conferri Curas iis, qui non habent scientiam, mores & ætatem requisitas à Concilio; quoniam in concursu ad Curas discutendæ sunt personæ, quæ se stiterunt, aut vocatæ fuerunt, super his tribus qualitatibus perinde ac super prudentia. FAGNANUS hic etiam de illò loquitur ad expositionem Cap. 18. Sess. XXIV. quod cum instituit, juxta Declarationes Congregationis principia observat, standum non esse ordini litteræ in enumeratione harum dotium, quia si Textus hic & quidam alij scientiam antè mores & ætatem scribunt, plures alij eam ultimo loco ponunt. Tum dicit, in concursu scrutinium fieri non debere circa solam scientiam, sed etiam circa tres alias qualitates, mores, ætatem, prudentiam, diligenterque ponderatis omnibus, eligendum esse eum, qui ceteros vincit dotibus ad regimen animarum magis conducentibus; virum, de cujus bonis moribus constat, anteponendum esse illi, cujus vita incognita est, quamvis doctior videatur, multò magis si pravis moribus famosus sit, concursum fore nullum, si scrutinium super his omnibus qualitatibus non ferret, necessarium non esse, ut Scrutatores referant id, quod de singulis judicant, sed sufficere, ut declarent circa singulos, an sit idoneus necne; eos vota vivâ voce edere debere, non calculis occultis, nihilque aliud Notario scribendum tradere, quàm *hic approbatus est, illi non sunt*. Post has observationes duas quæstiones expendit; 1. An Episcopus teneatur eligere digniorem? & postea quòd non elegerit, an Candidati ab ejus judicio provocare possint? discussâ quæstione juxta jus commune, Concilium Tridentinum & Constitutionem PII V. circa collationem Curarum, probat neque Tridentinum appellationem hanc approbare, sed eam autorisari ab illâ Constitutione, cujus verba diserta refert. Quæstionem incidentem proponit, scilicet, an necessarium sit, ut appellans aliquam afferat probationem iniquitatis judicii, à quo provocat, priusquam judex superior novum scrutinium decernere possit, probatque per Constitutionem & multas observationes gravissimas, scrutinium decerni debere antè probationes sufficientes iniquitatis judicii, aliàs scrutinium inutile futurum esse, quoniam fit ad statuendum de hac iniquitate. Adjicitque, Congregationem ab appellante exigere, ut aliquam ostendat injustitiæ speciem, & judicium Episcopi aliquam suspitione oneret, & laudat quoddam exemplum hujus sententiæ Congregationis.

Quæstio altera spectat notas, aut signa, ex quibus nosci potest, an judicium Episcopi suspectum sit injustitiæ. Auctor refert factum, in cujus circumstantiis plures notæ ejusmodi reperiuntur, mox aliud retulerat, in quo alia occurrunt. Signa præcipua sunt, si is, qui prælatus est, domesticus sit, si eadem sit conditio aliquot Scrutatorum, & aliquis eorum aliquod emolumentum ex hac electione perceperit, v. g. si ejus muneri se successurum speravit, si Scrutatores in conquerentis responsiones argumentati sunt: responsiones autem alterius nulla difficultate opposita